

หอยวงช้าง (Chamber nautilus)

หอยวงช้างเป็นหมึกชนิดหนึ่งที่สร้างเปลือกเหมือนหอย และว่ายน้ำได้เหมือนหมึกนับเป็นลูกหลานของนอติลอยด์ที่ยังเหลือเผ่าพันธุ์ไว้ได้ เปลือกหอยวงช้างมีขนาดยาวประมาณ 20 เซนติเมตร ลักษณะมีวงงอเป็นวงเข้าหาจุดศูนย์กลาง โดยมีช่องเปิดกว้างเพื่อให้หมึกอาศัยอยู่ในเปลือกมีผนังแบ่งกันตามขวางเป็นห้องๆ และมีช่องทะเลถึงกัน โดยตลอดทุกห้อง ห้องของเปลือกเหล่านี้มีหน้าที่คล้ายกับอับเฉาของเรือดำน้ำ โดยเมื่อต้องการลอยขึ้นสู่มิวนทะเลตัวหมึกจะปล่อยก๊าซเข้าไปแทนที่ของเหลวภายในห้อง ทำให้เปลือกเบาและก๊าซช่วยในการลอยตัว แต่เมื่อต้องจมนลงจะปล่อยก๊าซออกและสูบลของเหลวเข้าไปแทน

เปลือกที่มีวงงอของหอยวงช้างนี้ เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับเปลือกของนอติลอยด์ที่มีลักษณะเป็นหลอดแล้วพบว่าเปลือกของหอยวงช้างมีความเหมาะสมกว่า เพราะประหยัดเนื้อที่ทำให้ร่างกายกระทัดรัด ไม่ยื่นยาวเป็นหลอด ยากต่อการรับน้ำหนักขณะว่ายน้ำในกรณีนี้ หรือถ้าเปรียบเทียบกับหมึกกล้วยหรือหมึกหลอดในปัจจุบัน พบว่ามีส่วนคล้ายคลึงกับนอติลอยด์มากที่สุด แต่หมึกไม่มีเปลือก มีเพียงแกน (pen) กำจุนร่างกายเพื่อให้ร่างกายแข็งแรงขึ้น ลักษณะของแกนเป็นแท่งบางใสและเบา หรือในหมึกกระดองที่มีแกนขนาดค่อนข้างใหญ่แต่ก็มีลักษณะคล้ายโฟม ช่วยในการลอยตัวได้ดี หอยวงช้างจึงเป็นตัวอย่างของวิวัฒนาการที่เหมาะสมอีกแบบหนึ่งจึงดำรงเผ่าพันธุ์อยู่ได้จนถึงปัจจุบัน

โครงสร้างของร่างกายหอยวงช้างประกอบด้วย เนื้อเยื่อแมนติลทำหน้าที่ห่อหุ้มลำตัวและสร้างเปลือก หัวมีตาขนาดเล็กและมีหนวด 2 คู่ หนวดซึ่งเปลี่ยนแปลงมาจากเท้าของสัตว์พวกหมึกมีจำนวนมากกว่หนวดทั่วไป โดยมี 30-90 เส้น ขึ้นอยู่กับชนิดของหอยวงช้าง ปัจจุบันหลงเหลืออยู่เพียง 4 ชนิดเท่านั้น แต่ละชนิดมีสีของเปลือก ความโค้งของเปลือก ตลอดจนจำนวนห้องที่แบ่งกันภายในเปลือกจำนวนต่างกัน นอกจากนี้เปลือกของตัวผู้มีช่องเปิดเปลือกขนาดใหญ่แต่เปลือกค่อนข้างบางกว่าตัวเมีย

หอยวงช้างว่ายน้ำโดยการพ่นน้ำออกไปทางท่อไซฟอนเช่นเดียวกับหมึก แต่การว่ายน้ำของหอยวงช้างเป็นไปอย่างช้าๆ ไม่รวดเร็วเท่าหมึกเนื่องจากมีเปลือก อาหารที่ชอบกินได้แก่ ปลา กุ้ง ที่ว่ายน้ำอยู่ใกล้พื้นทะเล หอยวงช้างมีการสืบพันธุ์แบบอาศัยเพศโดยแยกเพศกันเป็นตัวผู้และตัวเมียการผสมพันธุ์มีความคล้ายคลึงกับหมึก โดยตัวผู้จับถุงสเปิร์มส่งเข้าไปในช่องลำตัวของตัวเมีย ไข่ที่ได้รับการปฏิสนธิแล้วจะฟักเป็นตัวโดยตรง และไม่มีระยะตัวอ่อน ในท้องทะเลไทยมีหอยวงช้างอยู่จำนวนไม่มากนัก โดยพบทางทะเลอันดามันของมหาสมุทรอินเดีย และไม่พบในอ่าวไทย

